

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора Навчально-наукового
інституту міжнародних відносин
ім. Б.Д. Гаврилишина
Людмила ГАВРИЛЮК-СНСЕН

«30» 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«30» 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту нових освітніх
технологій

Святослав ПИТЕЛЬ
«30» 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ «КОН'ЮНКТУРА МІЖНАРОДНИХ РИНКІВ»

ступінь вищої освіти «магістр»

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

освітньо-професійна програма « Міжнародний маркетинг»

Кафедра міжнародних економічних відносин

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год)	Тренінг (год)	СРС (год)	Разом	Екз. (сем.)
Денна	1	1	30	15	5	6	94	150	1
Заочна	1	1	8	4	-	-	138	150	2

30.08.2024
[Signature]

Тернопіль – ЗУНУ
2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26.06.2024р.).

Робочу програму склав доцент кафедри міжнародних економічних відносин, кандидат економічних наук, доцент, Ростислав БАГЛЕЙ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин, протокол № 1 від 27.08.2024 р.

Завідувач кафедри,
д.е.н., професор

Роман ЗВАРИЧ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», протокол № 2 від 30.08.2024р.

Голова групи забезпечення спеціальності,
д.е.н., професор

Роман ЗВАРИЧ

Гарант ОПП, к.е.н., доцент

Вікторія ГОМОТЮК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОН'ЮНКТУРА МІЖНАРОДНИХ РИНКІВ »

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Кон'юнктура міжнародних ринків»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 29 Міжнародні відносини	Статус дисципліни обов'язкова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність – 292 Міжнародні економічні відносини	Рік підготовки: Денна – 1 Семестр: Денна – 1
Кількість змістових модулів - 2	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: Денна – 30 год. Практичні заняття: Денна – 15
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: Денна – 94 год. Тренінг – 6 год. Індивід. робота – 5 год.
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КОН'ЮНКТУРА МІЖНАРОДНИХ РИНКІВ»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Головною метою курсу «Кон'юнктура міжнародних ринків» є формування у студентів системного підходу до теоретичних основ і практичних аспектів оцінювання кон'юнктури ринку та її прогнозування для прийняття ефективних управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Засвоєння теоретичних та методологічних основ дослідження кон'юнктури як ринкової категорії; побудови системи показників кон'юнктури з врахуванням особливостей певного товарного ринку; організації кон'юнктурного дослідження та розробки кон'юнктурних прогнозів світових ринків товарів та послуг.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

СК10. Здатність аналізувати фундаментальні фактори впливу на ціни та обсяги світової торгівлі.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування зі спеціальності (додаткового вступного фахового випробування зі спеціальності).

2.5. Результати навчання

ПРН 15. Аналізувати фундаментальні фактори впливу на ціни та обсяги світової торгівлі.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «КОН'ЮНКТУРА МІЖНАРОДНИХ РИНКІВ»

Змістовий модуль 1. Сутність кон'юнктурних досліджень світових товарних ринків та особливості їх організації

Тема 1. Економічна характеристика кон'юнктури ринку.

Ринок як економічна категорія. Зміст і види економічної кон'юнктури. Завдання аналізу кон'юнктури ринку.

Тема 2. Особливості кон'юнктурних досліджень світових ринків.

Структура світових ринків. Механізм формування кон'юнктури світових товарних ринків. Форми прояву економічної кон'юнктури.

Тема 3. Поняття динаміки і циклічності економічних процесів.

Оцінка рівня коливань в економічній динаміці. Зміст та ендогенний механізм довгоплинних коливань за Кондратьєвим Н.Д. Малі цикли економічної кон'юнктури та характеристика їх півфаз (криза, депресія, поживавлення, піднесення).

Тема 4. Система показників кон'юнктури ринку.

Класифікація груп кон'юктуроутворюючих факторів. Побудова системи показників кон'юнктури з врахуванням особливостей певного товарного ринку. Характеристика основних показників кон'юнктури товарного ринку.

Змістовий модуль 2. Оцінювання та прогнозування кон'юнктури товарних ринків.

Тема 5. Методичний інструментарій дослідження кон'юнктури ринку.

Етапи дослідження економічної кон'юнктури. Інформаційне забезпечення дослідження кон'юнктури. Класифікація методів аналізу кон'юнктури ринку. Організація розробки кон'юнктурних прогнозів.

Тема 6. Кон'юнктурний аналіз масштабу і типу ринків.

Аналіз потенціалу ринку (виробничий, споживчий, граничний, реальний). Аналіз структури ринку, ступеня його монополізації та інтенсивності конкуренції.

Тема 7. Аналіз функціонування ринкового механізму.

Кон'юнктурні дослідження попиту та пропозиції. Аналіз пропорційності розвитку ринку. Аналіз цінових показників кон'юнктури ринку.

Тема 8. Кон'юнктурний аналіз тенденцій розвитку ринку, його стійкості та циклічності.

Аналіз динаміки і циклічності економічних процесів. Аналіз тенденцій розвитку ринку. Аналіз стійкості ринку. Аналіз циклічності ринку. Використання трендового моделювання при оцінці варіаційних та динамічних характеристик ринкових індикаторів.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ

«КОН'ЮНКТУРА МІЖНАРОДНИХ РИНКІВ »

(денна форма навчання)

Програма змістових модулів	Кількість годин					
	Лекції	Практ.	СРС	ІРС	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Сутність кон'юнктурних досліджень світових товарних ринків та особливості їх організації						
Тема 1. Економічна характеристика кон'юнктури ринку	2	4	10	2	3	поточне опитування
Тема 2. Особливості кон'юнктурних досліджень світових ринків	4		12			поточне опитування
Тема 3. Поняття динаміки і циклічності економічних процесів	4	2	12			поточне опитування
Тема 4. Система показників кон'юнктури ринку	4	2	12			поточне опитування
Змістовий модуль 2. Оцінювання та прогнозування кон'юнктури товарних ринків						
Тема 5. Методичний інструментарій дослідження кон'юнктури ринку	4	2	12	3	3	поточне опитування
Тема 6. Кон'юнктурний аналіз масштабу і типу ринків	4	2	12			поточне опитування
Тема 7. Аналіз функціонування ринкового механізму	4	2	12			поточне опитування
Тема 8. Кон'юнктурний аналіз тенденцій розвитку ринку, його стійкості та циклічності	4	1	12			поточне опитування
Разом	30	15	94	5	6	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1, 2.

Тема: Економічна характеристика кон'юнктури ринку. Особливості кон'юнктурних досліджень світових ринків

Мета: оволодіння теоретичними та методологічними основами дослідження кон'юнктури як ринкової категорії; вивчення механізму формування кон'юнктури світових товарних ринків та можливих форм її прояву.

Питання для обговорення:

1. Ринок як економічна категорія.
2. Зміст і види економічної кон'юнктури.
3. Завдання аналізу кон'юнктури ринку
4. Структура світових ринків.
5. Механізм формування кон'юнктури світових товарних ринків.
6. Форми прояву економічної кон'юнктури.

Практичне заняття 3.

Тема: Поняття динаміки і циклічності економічних процесів

Мета: засвоєння теоретичних знань щодо динаміки і циклічності економічних процесів.

Питання для обговорення:

1. Оцінка рівня коливань в економічній динаміці.
2. Зміст та ендогенний механізм довгоплинних коливань за Кондратьєвим Н.Д.
3. Малі цикли економічної кон'юнктури та характеристика їх півфаз (криза, депресія, поживавлення, піднесення)

Практичне заняття 4.

Тема: Система показників кон'юнктури ринку

Мета: набуття практичних навичок щодо побудови системи показників кон'юнктури з врахуванням особливостей певного товарного ринку.

Питання для обговорення:

1. Класифікація груп кон'юнктуроутворюючих факторів.
2. Побудова системи показників кон'юнктури з врахуванням особливостей певного товарного ринку.
3. Характеристика основних показників кон'юнктури товарного ринку.

Практичне заняття 5.

Тема: Методичний інструментарій дослідження кон'юнктури ринку

Мета: засвоєння етапності дослідження кон'юнктури, інформаційного забезпечення, методики оцінювання кон'юнктури та її прогнозування.

Питання для обговорення:

1. Етапи дослідження економічної кон'юнктури.
2. Інформаційне забезпечення дослідження кон'юнктури.
3. Класифікація методів аналізу кон'юнктури ринку.
4. Організація розробки кон'юнктурних прогнозів.

Практичне заняття 6.

Тема: Кон'юнктурний аналіз масштабу і типу ринків

Мета: освоєння методів кон'юнктурного аналізу та прогнозування масштабу і типу ринку.

Питання для обговорення:

1. Аналіз потенціалу ринку (виробничий, споживчий, граничний, реальний).
2. Аналіз структури ринку, ступеня його монополізації та інтенсивності конкуренції.

Практичне заняття 7.

Тема: Аналіз функціонування ринкового механізму

Мета: освоєння методів кон'юнктурного аналізу функціонування ринкового механізму.

Питання для обговорення:

1. Кон'юнктурні дослідження попиту та пропозиції.
2. Аналіз пропорційності розвитку ринку.
3. Аналіз цінових показників кон'юнктури ринку.

Практичне заняття 8.

Тема: Кон'юнктурний аналіз тенденцій розвитку ринку, його стійкості та циклічності

Мета: опрацювання методики проведення кон'юнктурного аналізу тенденцій розвитку ринку, його стійкості та циклічності з використанням трендового моделювання.

Питання для обговорення:

1. Аналіз динаміки і циклічності економічних процесів.
2. Аналіз тенденцій розвитку ринку.
3. Аналіз стійкості ринку.
4. Аналіз циклічності ринку.
5. Використання трендового моделювання при оцінці варіаційних та динамічних характеристик ринкових індикаторів.

6. Тренінг

Тематика: Побудова трендової адитивної моделі прогнозування попиту з використанням рядів Фур'є.

Завдання тренінгу:

Ознайомити студентів із техніками прогнозування попиту на основі адитивної моделі та використання рядів Фур'є для моделювання сезонних коливань у даних. Студенти навчатимуться будувати прогнозну модель, використовуючи часові ряди та Fourier transformation для ідентифікації сезонних компонентів. Дане завдання допоможе студентам практично застосувати теоретичні знання з аналізу часових рядів і прогнозування, що є важливою складовою у дослідженні ринкової кон'юнктури.

Етапи виконання завдання:

1. Теоретичне розуміння. Засвоїти основи адитивних моделей: що таке тренд, сезонність та залишки. Ознайомитись з рядами Фур'є та їх застосуванням у моделюванні сезонних закономірностей у часових рядах.
2. Підготовка даних. Знайти набір даних, що містить історичну інформацію про попит на продукт за певний період (наприклад, щомісячні дані про продажі). Очистити та підготувати дані до аналізу: видалити пропущені або аномальні значення.
3. Побудова адитивної моделі. Використовуйте трендову адитивну модель для розділення часових рядів на тренд, сезонність і залишки. Математично виразіть модель у вигляді:

$$Y(t)=T(t)+S(t)+E(t)$$

де $Y(t)$ — це попит у момент часу t ,

$T(t)$ — тренд,

$S(t)$ — сезонна компонента,

$E(t)$ — залишок.

4. Використання рядів Фур'є. Для моделювання сезонної компоненти використовуйте ряди Фур'є. У програмних пакетах це може бути реалізовано через використання функцій перетворення Фур'є, які дозволяють моделювати циклічні компоненти даних.
5. Прогнозування попиту. Побудуйте прогноз на основі адитивної моделі з використанням рядів Фур'є для моделювання сезонних коливань. Використайте доступні бібліотеки Python/R (наприклад, statsmodels або prophet у Python) для реалізації моделі.
6. Оцінка моделі. Проаналізуйте точність прогнозу, порівнявши фактичні значення з прогнозованими за допомогою таких метрик, як RMSE або MAE. Визначте, наскільки добре модель враховує тренд і сезонність у даних.
7. Візуалізація результатів. Створіть графіки для візуалізації фактичних і прогнозованих значень попиту. Продемонструйте графік трендової компоненти, сезонної компоненти (на основі рядів Фур'є) і залишків.

Результати виконаного завдання представити у вигляді презентації.

7.Самостійна робота

Самостійна робота студентів полягає в засвоєнні студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових занять та без участі викладача, передбачає особистісну орієнтовану організацію самоосвіти студента.

Самостійна робота реалізується у формі наскрізної практичної задачі, вирішення якої потребує успішного засвоєння змісту дисципліни та отримання навиків застосування набутих знань шляхом проведення певних розрахунків.

БЛОК 1. Характеристика структури міжнародного ринку

1.1. Уточнення об'єкту дослідження – двохсторонній ринок країн чи міжнародний ринок; зовнішньоторговий оборот (потoki експорту та імпорту досліджуваної товарної групи) чи певний вид зовнішньоторгового потоку

1.2. Статичні характеристики регіональної структури досліджуваного ринку: визначення частки міжнародного ринку для кожної країни за останні 2-3 роки – визначення країн-акторів ринку, країн з достатньо високим рівнем експортної активності, країн, які є суб'єктами ринку

1.3. Статичні характеристики ціни на досліджуваному ринку: позиціонування цін для кожної країни за останні 2-3 роки – порівняння цін країн-акторів ринку, країн з достатньо високим рівнем експортної активності, країн, які є суб'єктами ринку

1.4. Динамічні характеристики структури досліджуваного ринку:

1.4.1. Побудувати динамічні ряди показника для кожної з країн (5 років)

1.4.2. Провести ранжування країн за часткою ринку, охоплюючи при цьому утворений динамічний ряд

1.4.3. Відслідкувати, чи є дана частка країни усталеною (зростаючою, спадаючою чи незмінною) впродовж 5 років – визначаємо якісні характеристики динаміки зовнішньоторгових потоків (динаміка: (а) залежно від сформованості тенденції - усталена, змінна, невизначена, хаотична; (б) залежно від спрямованості тенденції – зростаюча, спадаюча, незмінна;

1.5. Провести аналогічне дослідження характеристик цінової динаміки на ринку

1.6. На основі проведеного емпіричного дослідження зробити узагальнюючі висновки щодо виявленої специфіки структури та динаміки розвитку міжнародного ринку, чинників, що впливають на формування міжнародних торгових потоків на даному ринку.

БЛОК 2. Систематизація кон'юктуроутворюючих чинників

2.1. Розробити систему кон'юктуроутворюючих чинників і провести їх класифікацію на: (1) постійні, (2) тимчасові, (3) циклічні, (3) нециклічні;

2.2. Виділити систему класифікаційних ознак для групування чинників, що використовуються при дослідженні кон'юктури даного міжнародного ринку; провести групування, типологізацію і класифікацію кон'юктуроутворюючих чинників; сформулювати висновки щодо використання даних чинників для оцінки кон'юктури даного міжнародного ринку;

2.3. Визначити ступінь впливу окремих чинників на формування кон'юктури в певний момент часу (тобто знайти залежність $Y_{it} = F(X_{jt})$);

2.4. Дослідити зміни в динаміці і співвідношенні цін; встановити причини, що викликали зрушення в рівні або структурі ціни, і чинники, які привели до цього;

2.5. Провести обробку кон'юктуроутворюючих чинників; в результаті цього скласти аналітичну узагальнюючу таблицю «Класифікаційні ознаки показників економічної кон'юктури і кон'юктуроутворюючих чинників»

2.6. На основі системи виділених кон'юктуроутворюючих чинників, провести аналіз кон'юктури міжнародного ринку.

БЛОК 3. Визначення типу кон'юктури міжнародного ринку

3.1. Визначення типу кон'юктури міжнародного ринку – сприятливий чи несприятливий, на основі оцінки ступеню збалансованості попиту (обсягів реалізації досліджуваного товару на внутрішньому ринку країни) і пропозиції (експортні потоки); при цьому варто дослідити особливості динаміки ціни і порівняти її з динамікою експортних потоків; у випадку їх неспівпадання визначити причини цього;

3.2. На основі узагальнення раніше проведеного дослідження визначити основні характерні ознаки кон'юктури міжнародного ринку (мінливість, нерівномірність, суперечність), які в подальшому будуть перевірятись і уточнюватись.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

В процесі вивчення дисципліни «Кон'юктура міжнародних ринків» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне опитування;
- модульний контроль;
- реферати;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- оцінювання СРС;
- тренінги;
- екзамен.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять.	1. Теоретичні питання (2 пит.) – макс. 60 балів. 2. Задача – макс. 40 балів.	Оцінка за виконання тренінгового завдання.	Оцінка за виконання завдання СРС.	1. Тестові завдання (10 тестів по 2 балів за тест) – макс 20 балів 2. Пит. 1 – макс. 30 балів 3. Задача – макс 50 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Фліпчарт	1-8
2	Ноутбук	1-8
3	Мультимедійний проектор	1-8
4	Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox)	1-8

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Баглей Р.Р. Формування та забезпечення економічної безпеки корпоративних структур в умовах нестабільного середовища. Інноваційна економіка. 2021. № 3-4 (87). С. 175-179.
2. Баглей Р.Р. Технології сучасного міжнародного бізнесу. Економічний дискурс. 2023. Випуск 1-2.
3. Баглей Р., Насалик В. Етапи формування стратегії залучення іноземних інвестицій. Інноваційні процеси економічного та соціально – культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали XVI Міжнародній науково – практичній конференції молодих учених і студентів. Тернопіль: ТНЕУ. 2023. С.49-50.
4. Баглей Р., Завінський О. Вплив нестабільного зовнішнього середовища на створення конкурентної переваги компанії. Інноваційні процеси економічного та соціально – культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали XIV Міжнародній науково – практичній конференції молодих учених і студентів (м. Тернопіль, 14–15 квітня 2021р.). Тернопіль: ТНЕУ. 2021. С.90-91.
5. Іванова Л. О. Основні детермінанти розвитку кон'юнктури світового ринку автомобілів / Іванова Лілія Омелянівна, Вовчанська Ольга Михайлівна // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2020. № 4 (36). С. 88-99.
6. Ковтун Т., Магалова В. Сучасний стан і перспективи розвитку міжнародної торгівлі товарами. Бізнес Інформ. 2018. No 3 (482). С. 101-107.
7. Набок І. І. Кон'юнктура світових товарних ринків. Навч. посібник. К.: НАУ, 2018. 193 с.
8. Чіп Л. О. Макроекономічна кон'юнктура аграрного ринку в умовах економічної нестабільності. Том 31 (70). No 4, 2020. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-13>
9. Fortune Global 500. URL: <http://fortune.com/global500>
10. Lishchynskyy I., Lyzun M. Cross-border trade of Ukraine and the Visegrad Four countries. Statistical dimensions of regional differences and inequalities between North and South Bulgaria"(м. Свіштов, 16 жовтня 2020 р.).
11. McGovern, E. International trade regulation (Vol. 1). Globefield Press. 2018.
12. Provornaya, I. V., Filimonova, I. V., Eder, L. V., Nemov, V. Y., & Zemnukhova, E. A. Formation of energy policy in Europe, taking into account trends in the global market. Energy Reports, 6, 2020. 599-603.
13. Schell, D., Wang, M., & Huynh, T. L. D. This time is indeed different: A study on global market reactions to public health crisis. Journal of behavioral and experimental finance, 27. 2020.
14. Scholvin, S., Breul, M., & Diez, J. R. A magic formula for economic development? Global market integration and spatial polarization in extractive industries. Area Development and Policy, 6(3), 2021. 337-346.